

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Івано-Франківський фаховий коледж

Циклова комісія професійної та практичної підготовки
(спеціальність «Дизайн»)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Громадянська освіта (Основи правознавства)

Освітня програма «Дизайн»

Спеціальність «022 Дизайн»

Галузь знань «02 «Культура і мистецтво»»

Затверджено на засіданні циклової комісії
професійно-практичної підготовки
спеціальності «Дизайн»
Протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Громадянська освіта (Основи правознавства)
Викладач	Гаргат-Українчук Ольга Миронівна доцент, к.ю.н.
Контактний телефон	0993864259
E-mail викладача	olha.harhat-ukrayinchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Семінарські заняття
Обсяг дисципліни	36 год./1,2 кредити ЄКТС
Консультації	У день викладання курсу відповідно до розкладу. Також проводяться онлайн консультації на платформі Google Meet. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Важливість «Громадянської освіти» зумовлена новими соціально-політичними реаліями українського суспільства, пошуком спільних для громадян демократичних цінностей і національних ідеалів, участю України в загальносвітових політичних, економічних і соціокультурних процесах. Це потребує освіти для демократичного громадянства через якісне формування громадянської ідентичності, здатності й готовності молодшої людини до усвідомленого вибору шляхом критичного аналізу різних можливостей та варіантів, активної участі в суспільних процесах, установлення конструктивних відносин на засадах соціального партнерства. Відтак одним із основних соціальних замовлень є формування й розвиток здатності до життя й діяльності в правовій демократичній державі.</p> <p>В основу курсу покладено концепцію освіти для демократичного громадянства і прав людини, що передбачає консенсус між національним і загальноєвропейським змістом громадянської освіти. Фундаментальними цінностями сучасного світу є демократія, свобода, пошанування прав людини. Базова умова демократичного розвитку суспільства – це формування громадян, які володіють уміннями здійснювати зважений і раціональний вибір, критично мислити та аналізувати інформацію, розуміють значення права, терпимо ставляться до думок інших, активно цікавляться суспільним, політичним та економічним життям.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Метою</i> викладання дисципліни «Громадянська освіта» є формування у майбутніх фахівців знання загальних та специфічних закономірностей становлення, розвитку та функціонування громадянського суспільства, які проявляються не лише на загально правовому, а й на міжгалузевому, галузевому, інституціональному рівнях та на рівні окремих правових норм.</p> <p><i>Основними завданнями</i> вивчення дисципліни інтегрованого курсу «Громадянська освіта» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоєння студентами цілісної системи державно-правових понять і категорій, у тому числі: поняття держави, типів і видів держав, суті і форм держави, функцій, апарату та механізму держави; поняття і суті права, форм права, поняття і структури правових норм, поняття правовідносин, правотворчості, тлумачення, реалізації та застосування правових норм, законності і правопорядку, правомірної поведінки, правопорушення і юридичної відповідальності тощо; - ознайомлення студентів з практикою застосування цих понять і категорій у процесі правотворчої та правозастосовчої діяльності державних органів України; - підготовка студентів до вивчення галузевих юридичних дисциплін, до вивчення і розуміння нормативно-правових актів, а також інших форм права; - вироблення у студентів навиків самостійного теоретичного правового мислення у процесі проведення семінарських занять, вміння творчо аналізувати і узагальнювати державно-правові явища, правильно користуватися науковою літературою і першоджерелами; - поєднання теорії держави і права з практикою побудови демократичної 	

правової держави в Україні, формування системи права і системи законодавства на базі Конституції України;

- формування у студентів знання закономірностей розвитку та існування держави, її основних інститутів, правової системи, норми права і правовідносин, особливостей джерел права різних правових систем взагалі та України зокрема, механізму дії нормативно-правових актів в часі, просторі і за колом осіб, основних рис і суті правотворчості, застосування і тлумачення права, а також інших закономірностей державно-правової дійсності.

4.Результати навчання(компетентності)

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні компетентності (СК)

СК 1. Здатність застосовувати на практиці знання з правового регулювання сфери туризму в Україні.

СК 2. Здатність застосовувати знання теорії і практики туристичного бізнесу у професійній діяльності фахівця туристичного супроводу.

СК 5. Здатність створювати туристичний продукт, надавати туристичну послугу (перевезення, тимчасове розміщення, харчування; екскурсійне, курортне, спортивне, розважальне та інше обслуговування).

СК 6. Здатність забезпечувати доступність туризму та екскурсійних відвідувань для туристів різних категорій.

СК 7. Здатність виконувати вимоги законодавства щодо забезпечення безпеки туристів, збереження їх майна, охорони туристичних ресурсів України і довкілля.

СК 10. Здатність застосовувати організаційні й технологічні процеси суб'єкта туристичної сфери.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПН 1. Застосовувати нормативно- правові акти у професійній діяльності.

ПН 2. Застосовувати правові норми, норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності, охорони довкілля у професійній діяльності.

ПН 4. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі у професійній діяльності.

ПН 9. Брати участь у підготовці проектів договорів туристичного, екскурсійного, готельного обслуговування.

ПН 10. Забезпечувати процес комплексного обслуговування клієнтів під час надання туристичної послуги та реалізації туристичного продукту.

5.Організація навчання

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	0
семінарські заняття	36
самостійна робота	0

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний, вибірковий		
2	022 «Дизайн»	1	Нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літерат ура	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконан ня
Загальна та Особлива частина					
Загальне поняття і основні риси держави.	Семинарське (2 год.)	[3], [4], [5], [6], [8]	Переглянути презентацію (2 год.) <i>Завдання:</i> 1.Визначення поняття "держава". 2.Основні риси держави. 3.Різниця між державою та іншими соціальними інститутами. 4.Основні ознаки державної влади. 5.Значення держави у суспільному житті. 6.Приклади прояву основних рис держави у сучасних країнах.	12 балів максимальний бал	Лютий
Тип і функції держави, як основні характеристики її соціальної сутності.	Семинарське (4 год.)	[3], [4], [5], [6], [9]	ІТЗ (індивідуальне творче завдання, 4 год.) <i>Завдання:</i> 1.Поняття "тип держави" та його складові. 2.Основні історичні типи держав. 3.Формаційний і цивілізаційний підходи до типології держав. 4.Сутність і класифікація функцій держави. 5.Внутрішня та зовнішня функції держави. 6.Приклади	12 балів максимальний бал	Лютий

			реалізації функцій держави в сучасному суспільстві. 7.Взаємозв'язок типу держави з її соціальною сутністю.		
Форми держави.	Семинарське (2 год.)	[3], [4], [5], [6], [7]	Переглянути презентацію (2 год.) <i>Завдання:</i> 1.Зміст поняття "форма держави". 2.Елементи структури форми держави. 3.Форма правління та її види. 4.Порівняння республіканської та монархічної форми правління. 5.Форма державного устрою. Її види. 6.Поняття політичного (державного) режиму та його різновиди. 7.Приклади форм держав у сучасному світі. 8. Вплив форми держави на політичну систему суспільства.	12 балів максимальний бал	Лютий
Загальна характеристика демократичної держави та державної влади.	Семинарське (4 год.)	[3], [4], [5], [6], [10]	Індивідуальне творче завдання (ІТЗ) (4 год.) <i>Завдання:</i> 1.Зміст поняття "демократична держава". 2.Основні ознаки демократичної держави. 3.Принципи демократії та їх значення для суспільства.	12 балів максимальний бал	Березень

			<p>4. Державна влада. Її основні ознаки.</p> <p>5. Структура державної влади.</p> <p>6. Форми здійснення народного суверенітету.</p> <p>7. Взаємодія гілок державної влади в демократичній державі.</p> <p>8. Роль громадянського суспільства у функціонуванні державної влади.</p> <p>9. Приклади реалізації демократичних принципів у сучасних державах.</p>		
Механізм і апарат держави.	Семінарське (2 год.)	[3], [4], [5], [6], [11]	<p>Індивідуальне творче завдання (ІТЗ) (2 год.)</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Механізм держави. Його основні елементи.</p> <p>2. Основні функції механізму держави.</p> <p>3. Роль державних органів у функціонуванні державного механізму.</p> <p>4. Апарат держави. Його складові.</p> <p>5. Роль апарату держави у здійсненні повноважень органів державної влади.</p> <p>6. Взаємозв'язок між механізмом держави та</p>	12 балів максимальний бал	Березень

			<p>апаратом держави.</p> <p>7. Вплив змін в суспільстві на механізм і апарат держави.</p> <p>8. Проблеми в організації апарату держави.</p> <p>9. Здійснення контролю за діяльністю органів державного апарату.</p>		
Держава у політичній системі суспільства	Семінарське (2 год.)	[3], [4], [5], [6], [12]	<p>Переглянути презентацію (2 год.)</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Політична система суспільства.</p> <p>2. Роль держави в політичній системі суспільства.</p> <p>3. Взаємодія держави з іншими елементами політичної системи (партії, громадські організації, засоби масової інформації).</p> <p>4. Основні функції держави у політичній системі суспільства.</p> <p>5. Політичні режими у сучасних державах і їх вплив на політичну систему.</p> <p>6. Державна влада як стабільність і розвиток політичної системи</p>	12 балів максимальний бал	Березень

			<p>суспільства.</p> <p>7. Роль демократії в політичній системі держави.</p> <p>8. Вплив зміни політичного режиму на політичну систему суспільства.</p> <p>9. Взаємодія інституту громадянського суспільства з державою в політичній системі.</p>		
<p>Правова держава - головний організатор і гарант здійснення та захисту основних прав людини.</p>	<p>Семінарське (4 год.)</p>	<p>[3], [4], [5], [6], [15], [17]</p>	<p>Індивідуальне творче завдання (ІТЗ) (4 год.)</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Правова держава і її основні ознаки.</p> <p>2. Функції правової держави щодо захисту прав людини.</p> <p>3. Забезпечення правовою державою верховенства права в суспільстві.</p> <p>4. Гарантії прав людини через свої інститути (суд, правоохоронні органи, органи виконавчої влади).</p> <p>5. Забезпечення державою балансу між правами та обов'язками громадян.</p> <p>6. Роль Конституції в забезпеченні прав людини.</p> <p>7. Значення</p>	<p>12 балів максимальний бал</p>	<p>Березень -Квітень</p>

			<p>міжнародних угод і декларацій щодо прав людини для правової держави.</p> <p>8. Взаємодія правової держави з інститутами громадянського суспільства у забезпеченні прав людини.</p> <p>9. Правова держава гарантована захисником прав людини у випадку порушення прав на міжнародному рівні.</p> <p>10. Роль правової освіти та правової культури в зміцненні правової держави і забезпеченні прав людини.</p>		
<p>Основні права людини, права нації, народу і права людства як загально-соціальні явища.</p>	<p>Семінарське (4 год.)</p>	<p>[3], [4], [5], [6], [13], [18]</p>	<p>Переглянути презентацію (2 год.)</p> <p>Індивідуальне творче завдання (ІТЗ) (2 год.)</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Основні права людини і їх невід'ємність.</p> <p>2. Класифікація прав людини за різними ознаками (цивільні, політичні, соціальні).</p> <p>3. Роль міжнародних організацій (ООН, Рада Європи) у забезпеченні основних прав людини.</p>	<p>12 балів максимальний бал</p>	<p>Квітень</p>

			<p>4. Права нації, народу та людства. Взаємопов'язання з основними правами людини.</p> <p>5. Вплив національних прав і прав народу на державну політику.</p> <p>6. Основні права нації та народи у контексті самовизначення та культурного розвитку.</p> <p>7. Універсальність прав людини і пов'язання з правами людства.</p> <p>8. Національні та міжнародні механізми та захист ними прав нації, народу і людства.</p> <p>9. Вплив прав людини, права нації та народу на стабільність і розвиток суспільства.</p> <p>10. Роль правової держави у реалізації та захисті прав людини та прав нації.</p>		
Право, як державно-обов'язкове явище.	Семінарське (2 год.)	[3], [4], [5], [6], [14], [19]	<p>Індивідуальне творче завдання (ІТЗ) (2 год.)</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Право як соціальне явище, і його зв'язок з державою.</p> <p>2. Основні ознаки права як державно-обов'язкового явища.</p>	12 балів максимальний бал	Квітень

			<p>3. Право як забезпечення порядку у суспільстві через державне примушення.</p> <p>4. Роль держави в регулюванні та забезпеченні виконання правових норм.</p> <p>5. Вплив права на поведінку індивідів та груп у суспільстві.</p> <p>6. Відмінності між правом як системою норм і правом як обов'язковим для виконання законом.</p> <p>7. Регулювання взаємодії права між державою, індивідом та суспільством.</p> <p>8. Різниця між правом та мораллю та звичаями, які не мають державно-обов'язкового характеру.</p> <p>9. Забезпечення балансу між правом та свободою особистості та інтересами суспільства.</p>		
Права людини і суб'єктивне юридичне право.	Семінарське (2 год.)	[3], [4], [5], [6], [20], [25]	<p>Переглянути презентацію (2 год.)</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Права людини, і їх визначення в юридичній практиці.</p> <p>2. Різниця між суб'єктивним юридичним правом та</p>	12 балів максимальний бал	Травень

			<p>об'єктивним правом.</p> <p>3. Роль держави у забезпеченні прав людини та захисті їхніх суб'єктивних прав.</p> <p>4. Суб'єктивне юридичне право і його основні елементи.</p> <p>5. Взаємодія між суб'єктивним юридичним правом та правами інших осіб.</p> <p>6. Правова система як гарант реалізації суб'єктивних прав людини.</p> <p>7. Суб'єктивне юридичне право як можливості та межі поведінки людини в рамках правового поля.</p> <p>8. Основні види суб'єктивних прав людини в правовій системі.</p> <p>9. Забезпечення балансу між правом та індивідуальними правами людини та суспільними інтересами.</p> <p>10. Різниця між правами людини та іншими юридичними правами, таких як корпоративні чи інститутні.</p>		
--	--	--	---	--	--

Правовий статус особи.	Семінарське (2 год.)	[3], [4], [5], [6], [21], [23]	<p>Переглянути презентацію (2 год.)</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий статус особи і його основні складові. 2. Права та обов'язки в суспільстві. 3. Основні елементи правового статусу особи в українському законодавстві. 4. Зміна правового статусу особи в різних правових ситуаціях (наприклад, громадянство, статус іноземця, статус юридичної особи). 5. Права та свободи в невід'ємних для особи відповідно до міжнародних норм та Конституції України. 6. Взаємодія між правовим статусом особи з її правами та обов'язками в рамках держави та міжнародного співтовариства. 7. Різниця між правовим статусом фізичної особи та правовим статусом юридичної особи. 8. Правові механізми для захисту прав особи, що 	12 балів максимальний бал	Травень
------------------------	----------------------	--------------------------------	---	------------------------------	---------

			<p>порушують її правовий статус.</p> <p>9. Зміна правового статусу особи в залежності від її віку, соціального стану та інших факторів.</p> <p>10. Роль держави в регулюванні правового статусу особи та забезпеченні її прав та свобод.</p>		
Законність та правопорядок.	Семинарське (4 год.)	[3], [4], [5], [6], [22], [24]	<p>Індивідуальне творче завдання (ІТЗ) (4 год.)</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законність і вплив на функціонування правової системи держави. 2. Основні принципи законності закріплені в Конституції України та інших нормативно-правових актах. 3. Забезпечення законності на рівні державних органів та громадян. 4. Правопорядок і яким чином він підтримується в державі. 5. Органи дотримання законності і правопорядку в Україні. 6. Роль судової влади у забезпеченні законності та правопорядку. 7. Засоби правового впливу 	12 балів максимальний бал	Травень

			<p>для забезпечення законності в суспільстві.</p> <p>8. Різниця між поняттям законності та поняттям правопорядку.</p> <p>9. Вплив порушення законності на правопорядок у державі.</p> <p>10. Роль громадян у підтриманні законності та правопорядку в суспільстві.</p>		
Юридична відповідальність за правопорушення	Семинарське (2 год.)	[3], [4], [5], [6], [13], [18]	<p>Індивідуальне творче завдання (ІТЗ) (2 год.)</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Юридична відповідальність і її основні функції. Види юридичної відповідальності в Україні. Склад правопорушення для настання юридичної відповідальності. Правові наслідки які виникають у разі настання юридичної відповідальності. Роль суддів у встановленні юридичної відповідальності за правопорушення. Юридична відповідальність за правопорушення та її вплив на правопорядок у 	12 балів максимальний бал	Червень

			<p>суспільстві.</p> <p>7. Регулювання законодавством України відповідальності за адміністративні, цивільні, кримінальні та дисциплінарні правопорушення.</p> <p>8. Специфіка юридичної відповідальності для фізичних осіб і юридичних осіб.</p> <p>9. Захист прав особи, що підлягає юридичній відповідальності.</p> <p>10. Різниця між юридичною відповідальністю та моральною відповідальністю.</p> <p>11. Заходи юридичної відповідальності які сприяють попередженню правопорушень у суспільстві.</p>		
6. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни		Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в коледжі.			
Вимоги до письмової роботи		Вивчення дисципліни передбачає виконання всіма студентами письмової контрольної роботи			
Семінарські заняття		Виступи на семінарських заняттях (максимум 12); Оцінювання індивідуальних творчих завдань (максимум 12). Розраховується як середнє арифметичне усіх занять.			
Умови допуску до підсумкового контролю		При виставленні заліку враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань, а також бали контрольних робіт.			
7. Політика навчальної дисципліни					
Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить					

100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкових тематичних контрольних робіт та бали, отримані під час заліку.

При поточному контролі оцінюється: систематичність роботи на семінарських заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, експрес-контролю у формі тестів.

Підсумкова оцінка за поточний контроль виставляється після проведення останнього в семестрі семінарського заняття.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з середнього арифметичного балу за результатами:

- середньої оцінки з поточного контролю (максимум 12 балів);
- та балів, набраних за виконання завдань винесених на залік (максимум 12 балів).

8.Рекомендована література

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2598.
2. Закон України «Про громадські об'єднання» // Відомості Верховної Ради України. - 2013. - № 1.
3. Міжнародний пакт про громадянські права: позиція держави та погляд громадянського суспільства [Текст]. - К.: Істина, 2007. - 240 с.
4. Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою [Текст]: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, 12 грудня 2013 р., м. Київ / Упоряд.: В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. — К. : НІСД, 2014. — 192 с.
5. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці [Текст]: аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. — К. : ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН Укр., 2013. — 376 с.
6. Держава, влада та громадянське суспільство у документах політичних партій України (кінець 1980-х - перша половина 2011 рр.) [Текст] / Упорядн.: Т.А. Бевз, Д.В. Веденєєв, П.П. Гай-Нижник та ін.; Керівник проекту М.С. Кармазіна. - К.: Ін-т політичних і етнонаціональних дослідж. ім. І.Ф. Кураса, 2011. - 808 с
7. Грик М. А. Щодо співвідношення категорій "громадянське суспільство" та "громадськість" у державному управлінні [Текст] / М. А. Грик // Інвестиції: практика та досвід. - 2010. - № 21. - С. 98- 101.
8. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика [Текст] / А. Колодій // Право України. - 2013. - № 9. - С. 270-288; Колодій А. Громадянське суспільство: ознаки, структурні елементи, співвідношення із державою [Текст] / А. Колодій // Право України. - 2014. - № 4. - С. 9-16.
9. Корнієвський О. А. Громадянське суспільство в Україні: основні етапи інституціоналізації [Текст] / О. А. Корнієвський // Стратегічні пріоритети. — 2012. —№ 4 (25). — С. 68-73.
10. Чувардинський О. Громадянське суспільство в Україні: історичні корені [Текст] / О. Чувардинський // Політичний менеджмент. — 2008. — № 1. — С. 158 – 164
11. Ковальчук В. Громадянське суспільство та його правосвідомість як основа формування легітимної влади [Текст] / В. Ковальчук // Право України. — 2014. — № 4. — С. 91-98.
12. Медведчук В. Громадянське суспільство як фундаментальна основа демократичного розвитку України [Текст] / В. Медведчук // Право України. — 2014. — № 4. — С. 26-35.
13. Стеценко С. Громадянське суспільство та соціальна держава: проблеми взаємодії [Текст] / С. Стеценко // Право України. — 2014. — № 4. — С. 71-80.
14. Ярмиш О. Громадянське суспільство і злочинність [Текст] / О. Ярмиш // Право України. — 2014. — № 4. — С. 134-140.
15. Формування громадянського суспільства в Україні: стан, проблеми, перспективи: Зб. наук. праць УАДУ при Президентові України / Кол. авт.; За заг. ред. В.І.Лугового, В.М.Князева. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 252 с.
16. Влада і суспільство: діалог через громадські ради [Текст]: монографія / Ю.Ж.

Шайгородський, Т.С. Андрійчук, А.Я. Дідух та ін.; За заг. ред. Ю.Ж. Шайгородського. - К. : Паливода А.В., 2011. - 148 с.

17. Про стан розвитку громадського суспільства в Україні [Текст]: аналітична доповідь / А.В. Єрмолаєв, Д.М. Горелов, О.А. Корнієвський та ін. — К. : НІСД, 2012. — 48 с.

18. Арабаджієв Д. Вплив громадських організацій на сучасне українське політичне поле [Текст] / Д. Арабаджієв // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. — 2015. — Вип. 6 (68). — С. 233-241.

19. Участь громадськості у законодавчому процесі: проблеми та шляхи підвищення ефективності [Текст] // Часопис Парламент. - 2008. - № 1. - С. 33-47.

20. Формування громадянського суспільства в Україні: стан, проблеми, перспективи: Зб. наук. праць УАДУ при Президентові України / Кол. авт.; За заг. ред. В.І.Лугового, В.М.Князева. - К.: Вид-во УАДУ, 2017. – 252 с.

21. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства. Методичні рекомендації / А.О. Красносільська, М.В. Лациба, А.В. Волошина, В.О. Купрій, Н.М. Чермошенцева, О.Л. Ващук. - К.: Агентство «Україна», 2013. – 180 с.

22. Розвиток взаємодії держави і громадянського суспільства в контексті впровадження європейських принципів належного врядування [Текст] : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (12 грудня 2012 р., м. Київ) / Упоряд.: В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. — К. : НІСД, 2013. — 504 с

23. Оцінка процесів інтеграції України в ЄС і НАТО: моделі діалогу органів влади з суб'єктами громадянського суспільства [Текст] : науково-інформаційний збірник. Вип.18 / За ред. В.П. Горбуліна. — К. : ДП "НВЦ "Євроатлантикформ", 2006. — 419 с.

24. Ярмиш О. Громадянське суспільство і злочинність [Текст] / О. Ярмиш // Право України. — 2014. — № 4. — С. 134-140.

25. Скрипнюк В. Громадянське суспільство і система державної влади в Україні: проблеми взаємодії у сучасних умовах [Текст] / В. Скрипнюк // Право України. —2016. — № 4. — С. 81-90

Офіційні сайти державних органів:

www.rada.gov.ua/laws - офіційний сайт Верховної Ради України

<http://nsj.gov.ua/ua/about/regulations/> - сайт Національної школи України

<https://www.kmu.gov.ua/ua/nprasearch> - сайт Кабінету Міністрів України

Викладач:

доц. Гаргат-Українчук Ольга Миронівна